

ЗАНИЖЕННЯ СУСПІЛЬНОЇ ОЦІНКИ РІВНЯ КОРУМПОВАНОСТІ ЯК ЧИННИК УПОВІЛЬНЕННЯ АНТИКОРУПЦІЙНИХ РЕФОРМ

Д. Г. ДЬОМІН, студент

В. П. ПЕТРОПАВЛОВСЬКА, студентка

У. А. ШЕПЕЛЕВА, студентка

*Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут»,
м. Харків, Україна*

Сьогодні високий рівень корумпованості здатен стати основною загрозою для розвитку національних економік багатьох країн світу. В першу чергу, це обумовлено поширеністю корупції на всі сфери життя суспільства. В економічній сфері негативні наслідки корупції здатні завдати шкоди як для економічного зростання країни, так й для обсягів залучених прямих іноземних інвестицій. Все це робить корупцію однією з найактуальніших проблем сьогодення та вимагає пошуку ефективних антикорупційних заходів.

Здатність корупції поширювати свій вплив на всі сфери життя суспільства, визначає велику кількість досліджень присвячених цьому явищу [1-3]. Серед іншого дослідження присвячуються таким питанням, як: інституційні чинники виникнення корупції [4-6] зв'язок корупції та конкуренції [7], корупція в сфері освіти [8] та впливу поширення практики маніпулювання суспільними настроями на рівень корумпованості [9, 10].

Метою цієї статті є визначення чинників, що обумовлюють заниження суспільної оцінки рівня корумпованості.

Для більшої частини населення основним джерелом інформації щодо поширення корупції в країні є різноманітні корупційні скандали, що активно висвітлюються засобами масової інформації та інформація від знайомих, що вже встигли зіштовхнутися з цією проблемою. Це створює умови за яких суспільна оцінка рівня корумпованості може суттєво відрізнятись від його реального рівня.

При цьому напрямок відхилення суспільної оцінки рівня корумпованості від його реального рівня визначається зовнішніми чинниками.

У випадку завищення суспільної оцінки рівня корумпованості, основним таким чинником невідповідності оцінок є поширення практики маніпулювання суспільними настроями. Саме завдяки цій практиці в суспільстві формується стійкий позитивний зворотній зв'язок між загостреною увагою суспільства до проблеми корупції та діями гравців-маніпуляторів. Важливу роль в функціонуванні даного позитивного зворотнього зв'язку відіграють ЗМІ, що активно висвітлюють взаємні безпідставні обвинувачення гравців-маніпуляторів в корупції чи в перешкоджанні в боротьбі з нею.

Таким чином, в країнах і сталою демократією, де послідовно дотримуються принципів свободи слова, існують певні запобіжники для заниження суспільної оцінки рівня корумпованості.

Тому, на відміну від випадку завищення суспільної оцінки рівня корумпованості, заниження суспільної оцінки може спостерігатися виключно в

країнах з тоталітарним режимом правління і є безпосереднім наслідком дій правлячої верхівки. Для досягнення бажаного результату – зниження суспільної оцінки рівня корумпованості – правляча верхівка може вдаватися до наступних заходів [11]: протидія гравцям маніпуляторам, шляхом обмеження свободи слова; формування “правильного інформаційного середовища” за допомогою підконтрольних ЗМІ; концентрація на боротьбі з дрібною корупцією. Очевидно, що у країнах з тоталітарним режимом правління, через відсутність можливості тиску з боку громадськості, основним негативним наслідком заниженої суспільної оцінки рівня корумпованості є уповільнення антикорупційних реформ.

З вищевикладеного можна зробити наступні висновки:

– цілеспрямоване зниження суспільної оцінки рівня корумпованості може мати місце в країнах з тоталітарним режимом правління, завдяки наявності підконтрольних ЗМІ та обмеженню свободи слова;

– основним наслідком зниження суспільної оцінки рівня корумпованості в країнах з тоталітарним режимом правління є уповільнення антикорупційних реформ;

– в країнах з тоталітарним режимом правління, боротьба з корупцією можлива виключно на нижчих рівнях бюрократичної системи, через спрямованість антикорупційних заходів виключно на дрібну корупцію.

Література:

1. Freille S., Naque M. E., Kneller R. A contribution to the empirics of press freedom and corruption / *European Journal of Political Economy*. 2007. Vol. 23, №4. P. 838–862.
2. Shleifer A., Vishny R.W. Corruption. *Quarterly Journal of Economics*. 1993. Vol.108, №3. P. 599–617.
3. Рябова Т. В., Абрамов Ф. В. Вплив культурних факторів на виникнення корупції. Наукові праці Донецького національного технічного університету. Серія: економічна. Випуск 31-3. Донецьк, ДонНТУ, 2007. С.138-142.
4. Абрамов Ф. В. Економічний зміст корупції: інституційний підхід : автореф. дис. на здоб. наук. ступеня канд. екон. наук : спец. 08.00.01 «Екон. теорія та історія екон. думки» / Абрамов Федір Володимирович; Донецький нац. ун-т. – Донецьк, 2010. – 20 с.
5. Абрамов Ф. В. Трансакційні витрати корупційної угоди. Вісник Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут». Темат. вип. «Технічний прогрес і ефективність виробництва». 2005. № 1. С. 273–282.
6. Абрамов Ф. В. Ефективність репресивних антикорупційних заходів в умовах високого рівня корумпованості. *Бізнес Інформ*. 2017. № 12. С. 8–12.
7. Bliss C., Tella R. Di Does Competition Kill Corruption? *Journal of Political Economy*. 1997. Vol.105, №5. P. 1001 – 1023.
8. Mause K. Too Much Competition in Higher Education? Some Conceptual Remarks on the Excessive-Signaling Hypothesis. *American Journal of Economics and Sociology*. 2009. Vol. 68. № 5. P. 1107–1133.
9. Абрамов Ф. В. Неосвіченість суспільства як фактор поширення маніпулювання суспільними настроями. *Бізнес Інформ*. 2019. № 6. С. 8–13.
10. Абрамов Ф. В. Індукований опір суспільства та заходи його попередження. *Бізнес Інформ*. 2020. № 5. С. 22–28.
11. Абрамов Ф. В. Суспільні настрої як фактор динаміки антикорупційних формальних правил. *Бізнес Інформ*. 2018. № 12. С. 26–31.